

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemam:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " —
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20

V upravništvu prejemam:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " —
četrt " 5 " —
mesec " 1 " 70

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 107.

V Ljubljani, v četrtek 10. maja 1900.

Letnik XXVIII.

Državni zbor.

Dunaj, 9. maja.

Dunajski listi skoraj po vrsti obsojajo češko obstrukcijo. Temu se mi pač ne moremo čuditi, kajti slovanske nasprotnike spreletava strah in obliva kurja polt, ko vidijo, da morejo Čehi sami ustaviti parlamentarni voz. Minoli so časi neomejene vlade nemških centralistov v parlamentu, zaslonbo imajo le še v izvenparlamentarnih krogih. A ta zaslonba je danes še tako močna in izdatna, da se ne moremo tako hitro nadejati boljših časov. Pred vsem pa moramo naglašati, da je nemško časopisje v veliki zadregi nasproti češki obstrukciji. Svoj čas so nemško obstrukcijo priporočali, podpirali obstrukcijo in celo ulico hujskali na odpor, a danes bi radi obstrukcijo zadušili v kali, ker ne služi njihovim političnim namenom. Nemci so vedno isti, češ: si duo faciunt idem, non est idem. Ako pa so si Nemci prisvajali pravico obstrukcije, smejo si jo prisvajati tudi Čehi. Nemcem se z jezikovnimi naredbama ni storila nobena krivica in so brez stvarnega razloga dve leti ubijali parlament. Čehi pa imajo vsaj ta stvarni razlog, da jim je grof Clary vzel drobtino narodne ravnopravnosti in da do danes niso dobili za doščeno. Čehi so čakali, a vlada je predolgo odlašala, in tako so vzrasli valovi ljudske nevolje in radikalnega toka. To so dejstva, katera je treba imeti pred očmi, ako hočemo nepristransko soditi o sedanjih obstrukcijah.

Seveda čujemo takoj ugovore: Saj je vlada predložila načrte jezikovnih zakonov. Že včeraj sem naglašal, da je vlada zamudila pravi čas. Dalje je treba uvaževati, da ti načrti Čehom ne ugajajo, osobito ne načrt za Moravsko. In konečno je treba pomisliti, da ti načrti niso še veljaven zakon in da se bodo Nemci odločno upirali vsaki premembi v smislu čeških zahtev. To so torej razlogi, iz katerih se je češki klub odločil za obstrukcijo. Mi obžalujemo ta dejstva, a računati moramo ž njimi.

Nastane pa vprašanje: Kaj nameravajo češki poslanci in bodo li dosegli svoj namen? Na to je težko odgovoriti, mogoče je le ugibati. Danes je dr. Herold začetkom seje naglašal, da zahtevajo za doščeno je za

17. oktober, za preklic jezikovnih naredeb. To zadoščenje pa bi jim mogla dati le vlada. Ali pa more in sme? Mi smo prepričani, da bi dr. pl. Körber takoj in z veseljem storil, ko bi se ne bal nemške obstrukcije. On pa ima nalog, da uredi parlamentarne razmere, in tako je vedno med dvema ognjema. Za javnost bi Čehi imeli moralen vseh in hipno zadoščenje, ko bi prisilili vlado, da odstopi. Ta eventualnost je mogoča, dasi jako dvomljiva. In ko bi se to zgodilo, je sedaj vlada iz desnice nemogoča. Novo uradniško ministerstvo pa bi bilo brez smisla in smotra, ker bi se premenile le osebe, a ne razmere. In novih uradniških ministrov bi morali iskati že mej dvornimi svetniki, ker so se izrabili skoraj že vsi višji uradniki. Koalijsko ministerstvo? Tudi to je brez Čehov nemogoče. Ako prav sodimo, hočejo ravno češki poslanci z obstrukcijo dokazati svojo moč in prepričati merodajne kroge, da je proti Čehom vsaka vlada nemogoča. Češko-nemška koalicija pa je popolnoma izključena, dokler ni rešeno češko vprašanje.

Tako se torej vrti kolobar vprašanj. Parlament stoji vedno na razpotju, a ta parlament ni Herkul, temveč ohromel stavec. Vlada in razni mešetarji si ubijajo glave, kako bi razmotili voz, rešili avstrijsko zagovetko, zadušili češko obstrukcijo. »Heureka!« — kličejo možje, ki vidijo drevesa, a ne gozda. Izpremenimo poslovni red vsaj v toliko, da treba za predloge glede imenskih glasovanj vsaj 100 glasov namesto 50! Ta prememba bi bila potrebna in v normalnih razmerah tudi mogoča. Danes pa bi tak poskus vzbudil hujši odpor, nego svoj čas znani Falkenhaynov predlog. Ne varamo se, ako trdimo, da bi precejšen del desnice s Čehi vred ustavil se takemu terorizmu.

Torej kje je izhod iz zagate? Ako je nemškim levičarjem res na tem, da prične parlament izvrševati svojo nalogo, potem naj ne segajo vladni roke, ako hoče češkim zastopnikom olajšati stališče ter jim zgraditi most nazaj čez reko obstrukcije. Z jedno črto more vlada Čehom dovoliti notranji uradni jezik v čeških okrajih. To pravo češkega naroda Nemci sami priznavajo. Ako se to zgodi, v istem hipu je pokopana češka obstrukcija in zbornica naj se loti jezikov-

nega vprašanja na podlagi vladnih načrtov. Ako pri tem vprašanju Nemci pokažejo le nekaj dobre volje, mogoče bi bilo vsaj daljše premirje. Ako pa Nemci trdijo, da že ti vladni predlogi ne morejo služiti za podlago pogajanjem, potem kažejo, da sploh nočejo nobene sprave.

Nekaj se mora zgoditi, kajti češki poslanci brez vsacega zadoščenja nočejo in ne morejo odnehati. Vlada pa tudi ne more dopustiti, da bi morda do novega leta zbornica trčila čas z glasovanji po imenih. »Slovanska kršč. narodna zveza« je imela sinoči večurno sejo, da se posvetuje o položaju. Vsi govorniki so naglašali resnost razmer, a tudi nujno potrebo, da se gane desnica in izvrševalni odbor stori svojo dolžnost. Vseh tega posvetovanja je vsaj ta, da se jutri snide izvrševalni odbor desnice ter ukrene potrebne korake z ozirom na češko obstrukcijo. Na to seveda nihče ne misli, da bi morda lepe besede ukrotile češko obstrukcijo. Mogoča in umestna so druga pota in sredstva, a nikakor ne zavrtna politika. Ako so češki poslanci prepričani, da je obstrukcija za nje sedaj edino mogoča taktika, jim ostala desnica ne sme kratiti te pravice; pač pa je njena sveta dolžnost, da vse poskusi, kar more olajšati stališče čeških poslancev ter utrditi zvezo mej desničskimi klubi. Časa bode dovolj, ker mej zasledanjem delegacij v Budimpešti bodo za več dni pretrgane obravnave v dunajski zbornici.

Današnja seja

je trajala le do 1/3 ure. Začetkom seje je bilo mnogo vrišča. Češki poslanci dr. Herold, dr. Stransky in dr. Pacak so odločno obsojali včerajšnje izgrede nekaterih levičarjev in občinstva na galeriji. Naglašali so, da se ne boje groženj in ne prosijo vladne pomoči v osebno varstvo, pač pa zahtevajo, da galerija in poslanci parlamenta ne sramote pred javnim svetom s surovimi izgrede. Odgovarjal je mej vednim krikom levičar Kaiser, ki pa je le zamorca umival, opravičujoč svoječasno nemško obstrukcijo. Nato so se zopet vršila glasovanja po imenih. Ob 1/3 uri predsednik pretrga sejo, ki se bode nadaljevala zvečer ob 7. uri. Na dnevnem redu večerne seje je volitev kvotne depu-

tacije in delegata za Koroško, ker je dr. Lemisch odložil delegacijski mandat. Dr. Pacak je izjavil v imenu češkega kluba, da večerne seje ne bodo motili z obstrukcijo. V kvotno delegacijo bodo izvoljeni najbrž prejšnji člani; iz naše zveze je bil izvoljen načelnik Povše.

Interpelacija.

Včeraj so posl. Robič in tovariši interpelirali pravosodnega ministra, zakaj se kaznjenci iz mariborske kaznilnice ne pošiljajo na kmečko delo v okolici, kakor to dovoljuje pravosodnega ministerstva odlok z dne 15. junija 1895 št. 12.818.

Neumni ali zlobni politiki.

Iz Zagreba, 15. apr.

Kadarkoli zahtevajo Slovani na Avstro-ogerskem svoje pravice, se vselej vznemirijo in celo raztogotijo liberalni nemški in mažarski časopisi ter pišejo strupene in glupe članke celo proti onim postavam in dogovorom, po katerih so Slovanom zagotovljene njih pravice. Tako se je zgodilo te dni, ko je poznati hrvatski političar in vrl domoljub razpravljal o zedinjenju Dalmacije s Hrvatsko. Mažarski listi so zamerili dr. Mazuri, da se on meša v te stvari in da zahteva zedinjenje v ime Hrvatske na temelju državnega dogovora od l. 1868. »Magyarország«, organ panmažarski, sicer ni zanikal tega dogovora, nego se celo priznal, da se more Dalmacija le na temelju tega dogovora zediniti s Hrvatsko in Ogersko.

To zedinjenje se pa vendar ne more in ne sme izvesti, ker bi se s tem preveč ojačala Hrvatska, a tega Mažari ne morejo podpirati, ker bi bilo njim na škodo. Vrhutega oponaša ta časopis Hrvatom, da mrzijo Mažare, pa da niso vredni, da se kaj za nje stori. Če je na Hrvatskem dandanes velik del političarjev protiven Mažarom, ima to svoj uzrok v netočnem vršenju nagodb od strani mažarske in v nasilnej mažarizaciji ter zanemarivanju gmotnih odnosov. Tega seveda panmažarski list noče priznati niti povedati. Huje nego »Magyarország« pa je napadel Hrvate judeomažarski »Pester Lloyd«. Ta časopis ni še nikdar pošteno pisal o Slovanih, a še manje o samih Hrvatih. On se

LISTEK.

Na Vestfalskem.

Piše J. Knific.

XVI.

Hénrichenburg 13. aprila.

Veliki petek praznujemo danes, največji praznik protestantovski. In ker je po cehah tudi veliko luteranov, zato počiva danes po rudnikih vse delo. Tudi prav. Med tem ko imajo katoliki veliki petek najstrožji post v celem cerkvenem letu, — delavcem po rudnikih je dovoljeno jesti meso vedno, izvzemši ta dan, — protestanti posta sploh ne poznajo. Vendar pa jih je mnogo, ki se nekako instinktivno zdrže ta dan mesnih jedij. — Pa tudi katoliki veliki petek praznujejo, in henrichenburška cerkev je bila pri jutranjem opravilu natlačeno polna.

Čudno se zdi našim rojakom, da imajo na Pruskem manj zapovedanih praznikov kakor doma. Sv. Jožef, Veliki in Mali Šmarren: ti dnevi so navadni delavniški. Katoliška cerkev jih slovesno praznuje v nedeljo po dotičnem dnevu. »Tukaj je vsa drugačna

vera«, mi pravijo, »kakor pri nas na Kranjskem ali Štajerskem«. Praznik Marijinega Oznanenja in Brezmadežnega Spočetja pa se vendar obhaja tudi na Pruskem.

Ker dopoldan nisem imel mnogo opravila, sva šla z g. kaplanom gledat znameniti »Hebewerk«, ki je dvajset minut oddaljen od Henrichenburga.

Iz severnega morja pa do Henrichenburga in še dalje do Herneja je namreč izpeljan glasoviti severno-nemški kanal. Nemška vlada ga je sezidala za 85 milj. mark, da bi povzdignila severno-nemško industrijo. »Unsere Zukunft liegt auf dem Wasser«, se glasi deviza pruskega kraljestva in ob jednem nemškega cesarstva; zato nemška vlada tako nervozno skrbi za svojo mornarico in za dolge prekope. Berolin naj bi postalo morskopristanišče, severno-nemški kanal naj se izpelje do Rena. Največje zapreke pa ji dela — centrum. »Dolgo časa smo vam bili pokorni slugi v gospodarskih vprašanjih; zato: Stoj, do sem in ne dalje«. Vsi lepi načrti nemškega cesarja, ki ves gori za mornarico in prekope, so se razbili ob centrumu. Toliko moč imajo zedinjeni nemški katoliki. Zares: viribus unitis! In vendar so

poslanci iz centra njih volilcem še vse premalo energični; skoro bi jim Vestfalci dali nezaupnico vsled njih popustljivosti nasproti vladi.

Toda vrnimo se nazaj h kanalu. Od severnega morja so ga vstric reke Ems izpeljali proti jugu mimo Münstra do Henrichenburga. Tu se prekop razdeli v dve progi: jedna ide proti jugozahodu do Herneja, druga proti jugovzhodu do Dortmundunda. Od Herneja so hoteli prekop izpeljati do Rena, ko bi jim ne bil načrtov zmešal nemški centrum. Kanal je pri vrhu širok 30 m, proti dnu se zožuje do 15 m. Vanj se izlivajo mali potoki; sicer bi sčasoma vsa voda izhlapela. Potoki in pa vetrovi razburkajo vodo, ki bi sicer zasmradela. Ves kanal od Herneja do Münstera, to je daljava približno 100 km, ima isto višino nad morjem, namreč 54 m. Pri Münsteru je velika zatvornica, 4 m visoka in dalje jih je še več. Po kanalu vozijo ladije do teže 800 ton, to je 800.000 kg.

Druga progla kanala veže Henrichenburg z Dortmundom; ta leži 15 m nad prvotnim kanalom. Oba prekopa pa veže glasoviti henrichenburški »Hebewerk«. La-

dije iz spodnjega kanala se dvignejo 15 m visoko do gornjega kanala in obratno. Naj svojim prijateljem v domovini kolikor mogoče jasno in poljudno razložim ta Hebewerk.

Podlaga celi mašineriji je Arhimedov princip: Vsako telo izgubi v tekočini toliko na svoji teži, kolikor tehta odstranjena tekočina.

V spodnjem kanalu so izkopani štirje do 20 metrov globoki vodnjaki; seveda so dobro obzidani in cementirani. Ti vodnjaki so napolnjeni z vodo. Vanje se postavijo štirje veliki čebri ali sodovi iz litega železa; znotraj so votli, napolnjeni z zrakom. Ko bi ne vplivala nanje nikaka zunanja sila, bi morali po Arhimedovem principu plavati na površju. — Na teh čebrih stoje masivni železni stebri, ki nosijo veliko železno, zgoraj odprto omaro. Dolga je 85 metrov, široka 15 metrov. Napolnjena je z vodo in tehta s stebri vred tri milijone kilogramov. Vsa ta velikanska teža tišči z vso silo navzdol, kakor tišče stebri navzgor. Obe sili ste si v ravnotežju; premakni mašinerijo kakor hočeš, povsodi vlada ravnotežje. Treba torej samo par kilogramov, da se omara dvigne ali pa

je tudi pri tej zgotovljenosti kot pravi s rovež. Norčuje se z zgodovino hrvaškega naroda, trdi da Dalmacija ni nikdar pripadala h kraljevini hrvatski razen severnega dela, da je hrvatsko državno pravo neumnost, in če bi se imela Dalmacija kdaj zediniti, bi se mogla le z Ogersko ne pa s Hrvatsko, katera ne more in ne sme imeti nobenega upliva v mažarske državi. Nagodbo od leta 1868 ne priznava za merodavno ter zatrjuje, da se Mažari ne trebajo na njo ozirati. Pa ne samo nesramen, nego tudi hinavski je ta »Pester Lloyd«, ko zatrjuje, da Mažari podpirajo Dalmacijo v gmotnem pogledu, kjer le morejo, premda je celemu svetu poznato, da ravno oni zavstavlja vsak napredek, ker ne dopuste, da se Dalmacija zveže po železnici z ostalimi deželami monarhije le za to, ker bi ta železnica morala voditi skozi Hrvatsko. Da niso Mažari prepredili zidanje železnice skozi severno Dalmacijo, bi bila le-ta zdavnej dogotovljena do Novega ali pa do Ogulina. Če se tako piše v prvem časopisu mažarskih političarjev, katerim je na čelu dr. Falk, večni poročevalec v delegacijah za zunanje stvari in v regnikolarnih deputacijah za financije, potem si moremo lahko razjasniti, kam je dospelo vprašanje o zedinjenju Dalmacije.

A da se ne pokažejo Mažari v tej borbi proti Hrvatom osamljeni, pritekla jim je v pomoč »Neue Freie Presse«, poznata blebetalka nemških liberalcev, ki Slovanov nič manje ne mrzijo nego mažarski. Ta je napadla dalmatinskega poslanca Biankinija, ker je tudi v letošnjem zasedanju dalmatinskega zbora stavil predlog o zedinjenju Dalmacije s Hrvatsko. »Neue Freie Presse« pa ni nazvala ta čin domoljubnega poslanca samo absurdnim, nego je obdolžila radi tega dalmatinske Hrvate veleizdajstva, kajti po njeni trditvi ne pomeni predlog Biankinijev nič drugega, nego da se Dalmacija odtrga od Avstrije, a kaj takega se imenuje veleizdajstvo.

Mi mislimo, da tako neumnih ali pa zlobnih političarjev nima nobena država na svetu, kakor Avstroogerska. Pravimo neumnih, ker bi jim vendar morali biti poznati državni temeljni zakoni, če hočejo se baviti s politiko; če so jim pa postave poznate, a jih nočejo priznati, so brez dvoma zlobni, ker izzivajo tako nepotrebne prepire in zaustavljajo naravni razvitek države. Hrvatska vsled tega seveda ne gubi Dalmacije. Ona jej pripada po nagodbi, ki je priznata kot državni temeljni zakon, pa ga ne morejo niti Nemci niti Mažari odstraniti po svoji volji, če tudi ga še tako zanikujejo. Vrhu tega pa je v novjšem času prešinila ves hrvatski narod ideja zedinjenja v jedno veliko Hrvatsko že tako živo, da se ne da nič več zatrti, pa je tedaj brezuspešna vsaka protivščina bodisi že od nemške bodisi od mažarske strani: Dalmacija je že hrvatska ne samo po državnoteljnim zakonu od l. 1868 nego po svesti ogromne večine njene prebivalstva. Tukaj je tedaj zmaga že zdavnaj dobljena, premda o njej dvomita Mažar in Nemec v nadi, da more Dalma-

cija še vedno enemu ali drugemu pripasti. Da se to ne zgodi, zato je porok poleg hrvatskega državnega prava probujena hrvatska narodna svest.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. maja.

Parlamentarna komisija desnice se snide danes k velevažni seji. Na dnevnem redu je namreč razgovor, kako bi bilo mogoče preprečiti za mirno stvarno parlamentarno delo zelo kvarljivo mladočeško obstrukcijo. Sejo je sklical načelnik komisije poslanec vitez Javorski in sicer, kakor se zatrjuje, je Javorski ukrenil to po želji Jugoslovanov, v katerih imenu sta bila včeraj pri njem posl. Povše in Bulat. Vabila za to sejo je predsednik razposlal že včeraj in je upanje, da se razgovora udeleže tudi mladočeški zastopniki ter da se doseže kolikor toliko ugoden uspeh. Poroča se namreč že sedaj, da bodo Mladočehi izločili iz obstrukcije vse take točke, katerih rešitev bi bila na korist malemu obrtniku in delavcu. Tako se govori, da ne bodo obstruirali razprave o spremembi §§ 59. in 60. obrtnega zakona, kakor tudi ne vladni predlogi o uvedbi deveturnega delavnika v premogovnikih. Desniški krogi pa upajo, da bodo z lepa še več dosegli od Čehov in da mej drugim posebno ne bodo nasprotovali investicijskim vladnim predlogom ter drugi železnični zvezi s Trstom. Ako se desniškim voditeljem to posreči, dosegli so veliko in je nevarnost obstrukcije v glavnem že odstranjena. Upanje je, da bo tudi vlada storila svojo dolžnost pri teh pogajanjih, vendar pa gotovi krogi od vladne akcije ne pričakujejo kdove kaj, ker se Čehi ne bodo ozirali na njene želje in ker je vlada z izvolitvijo delegatov že dobila, kar je nujno potrebovala.

Obstrukcija in desnica. S pričetkom mladočeške obstrukcije je parlamentarna desnica ako že ne popolno razbita vsaj zelo omajana. Čujejo se sedaj že glasovi po potrebi nove večine, ki je pa seveda nemogoča brez jednega dela levičarjev, ker štejejo Mladočehi sami 62 glasov. Poleg vprašanja večine je pa sedaj na dnevnem redu sprememba zborničnega pravilnika. Nujni predlog v tem oziru je že včeraj vložil poslanec dr. Kathrein v ime katoliške ljudske stranke ter zahteval, naj se izvoli za rešitev tega vprašanja posebni odsek. Kako bo mogoče izvesti spremembo poslovnika tako, da bi bila nemogoča tudi takozvana tehnična obstrukcija, ki ji bodo z vsemi silami nasprotovali Mladočehi in ji morda tudi ne pritrdili levičarji, je pač uganka, ki se sedaj še ne dá rešiti. Vodilni krogi imajo najboljšo nade gledé nove večine in novega poslovnika in pravijo, da so neosnovane vesti o bližnjem razpustu parlamenta, a v trenutku vse kaže, da je sedaj jedino izvršljiv samo poslednji načrt.

Ali je obstrukcija kaznjiva? Komaj so pričeli Mladočehi v poslanski zbornici s takozvano tehnično obstrukcijo, že se je jelo v liberalnem židovskem taboru raz-

mišljati, ali bi se ne moglo prisiliti mladočeških obstrukcionistov, da pridejo pred sodišče in tam zagovarjajo svoje postopanje. Toda žal, nobenega paragrafa ne morejo iztakniti, ki bi jim dal potrebno moč. Vsi paragrafi, posebno pa § 76 k. z. govore le o nasilnem nastopu, motenju ali oviranju, za tehnično obstrukcijo paragrafi niso uporabni. Toda to je že davno znana stvar. Pomenljiveje je pač to, da je vprašanje o kazni in zaporu na dnevnem redu že takoj prvi dan mladočeške obstrukcije, nemški židovski liberalci, Schönererjanci in socialni demokratje so pa rogovilili že celo vrsto tednov, in vendar si skoro nikdo ni upal sprožiti v javnosti tega vprašanja.

Demonstracija proti minister-skemu predsedniku Szellu je priredila povodom volitve delegatov njegova lastna stranka. Oficijelni prvi kandidat Ugronove frakcije posl. Gabrijel Ugron je dobil od 152 le 48 glasov. Vrgla ga je toraj oficijelna Banffyjeva in Tiszova klika, akoravno je stranka pravočasno naznanila to kandidaturu in se pri zadnji konferenci kluba liberalne stranke ni čul niti jeden ugovor. To je pa samo dokaz, da kliki nista hoteli javno demonstrirati proti Szellu, ker bi se taka javna demonstracija kaj malo strinjala s prejšnjo tako soglasno zaupnico. Javno seveda tudi še sedaj nočejo tega priznati, marveč pravijo, da je tole demonstracija za dober ukus in da nikakor ni umestno voliti v delegacijo člane, ki so znani nasprotniki tvojzeve. Da bi bilo temu res tako, menda niti Szell ne veruje.

Trozveza in naša notranja politika. Pri vsaki priliki, posebno pa v delegacijah, se z oficijozne strani zatrjuje, da trozveza nima ničesar opraviti z našo notranjo politiko, marveč spadajo v nje področje le zunanji interesi držav v trozvezi. Da temu v resnici ni tako, je dokaz pisava berolinskih listov povodom obiska našega cesarja na pruskem dvoru. »Obisk cesarja Franca Jožefa v Berlinu kaže vsekako, da je završena Badeni-Thunova perijoda avstrijske politike, kajti sicer bi to (obisk?) niti ne bilo mogoče. To je najveseleja stran tega dogodka. Kar je nemški narod v poslednjih dneh pred vsem oveselilo, je po navzočnosti cesarja Fran Josipa dokumentirana vrnitev od prejšnje Nemcem sovražne politike.« — Tako piše »D. Tageszeitung«. To je poleg mnogih drugih jasn dokaz, da morajo tudi voditelji avstrijske notranje politike tako plešati, kakor godejo v Berlinu.

Krüger v transvalskem zastopu. Minuli ponedeljek se je sošel v Pretoriji ljudski zastop. Dopoldne istega dne se je zaključila sesija lanskega leta in popoldne se je pričelo novo zasedanje. Navzoči so bili z malo izjemo vsi zastopniki. Prazna sta bila sedeža Jouberta in De Kocka, a bila sta odličena z lovorovimi vencii. Spominjal se ju je v toplih besedah predsednik Krüger. Potem je pa pohvalno omenjal vztrajnosti in lojalnosti Oranjecev, ki so dajali Transvalcem lep izgled. Razmerje napram zunanjim državam razun Anglije je prav ugodno. Transvalska vlada je s svojim postopanjem napram Angliji pokazala jasno, da hoče miru, in vlada bo tudi sedaj vse storila, da zavladava zopet mir. Krüger je omenjal dalje burskega poslanstva, simpatij vsega sveta. Finančne razmere Transvala so kar najugodnejše. Pričeto zasedanje bo kratko, ker bo zastop rešil najvažnejše zadeve. Iz teh besed nekateri tolmačijo, da ne bo več dolgo, ko bo vlada sama prosila miru.

Knjige in časopisi.

Izvestje »Muzejskega društva« za Kranjsko, urejuje Anton Koblar. Izšel je ravno kar 2. sešitek X. letnika. Pri naša naslednjo zanimivo vsebino: Viktor Steska: Academia Operosorum; S. Rutar: Ajdovski zid pri Vrhniki; M. Sitar: Dve stari cerkvi sv. Petra na Kranjskem; A. Koblar: Kopališča v Ljubljani. Mali zapiski: A. K. Grofinja Ana Katarina Zrinjska in ljubljanske klarise; A. K.: Plače kranjskih deželnih uradnikov in uslužbencev l. 1730. P. Walter Šmid: Rodovina Paul pl. Nagerschigg. Ob istem času so izšle tudi nemške »Mittheilungen des Musealvereines für Krain«, katere urejuje prof. Gratzky. Pri našajo zopet samo prispevke — slovenskih pisateljev. Zakaj neki Slovenci delajo tlako nemškemu listu?

Dopisi.

Iz Radoljice. Slovesnosti, ki so se obhajale pred nedavnim časom v Radoljici, pač zaslužijo, da se razvedo nekoliko dalje po naši domovini. Bilo je dne 21. aprila, ko smo sprejeli presvetlega kneza in škofa, ki je na belo nedeljo izvršil trojno cerkveno slavnost. Pozdravil je Presvetlega gospod župan pri slavoloku na trgu, kjer so se zbrali tudi gg. uradniki in učitelji s šolskimi otroci. Pred cerkvijo pa so čakale deklice, ki so bile odločene, da bodo vsprejete v novo-ustanovljeno dekliško Marijino družbo, in pozdravila ter podarila je v imenu vseh lep šopek gđn. Ana Megušarjeva. Vso noč so bile svetinje, odločene za novi altar v češčenje izpostavljene, in vso noč so bili tudi častilci.

Ob 9. uri drugi dan pričelo se je v kapeli posvečevanje novega oltarja v čast Matere Božje, rožnovenske kraljice. Potem ko je Presvetli posvetil oltar, opisal je v prelepem govoru z ozirom na obrede pri posvečevanju pomen oltarja v katoliški cerkvi. Po pridigi opravil je premilostni knez in škof prvokrat na tem oltarju daritev svete maše. Oltar je jako lično izdelal radoljški rojak g. Vurnik. Povedati hočem tu le nekoliko o nastavku. Na menzi stoji tabernakelj in nekako v sredi višine tabernaklja vidi se na ozadju ob obeh straneh napis z zlatimi črkami: Ave Maria.

Največjo pozornost vzbuja seveda glavni kip zadaj nad oltarjem v lepo izdelani dolbini: Kraljica presv. rožnega venca z Detetom Jezusom. Mati in Dete imata na glavi krono. Jezusček sedi na kolenih svoje matere, ki ima desno roko na rami Deteta, z levo pa drži molek; Dete ima roke razprostrte pred seboj, držeč v levici molek.

Dolbina (niša) je v povprečnem prerezu peterokotnik. Stene so lepo okrašene z arabeskami, strop dolbine, tudi v pet kaset razdeljen, ima rastlinske okraske. Primerno okrašen sprednji rob dolbine se zgoraj završuje z malim stebričkom, na katerem je krasno izdelan križ z Izveličarjem; ob straneh križa sta primerna kipa Matere Božje in sv. Janeza.

Naj omenim le še dveh večjih stranskih kipov, ki stojita na vsaki strani glavne dolbine v manjših dolbinah, nad katerima se vzdigujejo jako lični in prelepo izdelani stolpički (fiale). Kip na listovi strani predstavlja sv. Jožefa z lilijo; na evangelski strani pa sv. Dominika, kateremu ob pasu visi molek, z roko pa kaže proti rožnovenski Kraljici z Detetom. Oba kipa sta prav lepa ter izdelana prav natančno. Ves nastavek oltarjev je iz trdega, belega tirolskega marmorja; delo je izvršeno prav krasno in vsa izpeljava dela čast vrlému g. Vurniku. Popoldan ob 3. uri je bila pridiga. Presvetli je govoril o moči molitve; ne le za tistega, kateri moli, tudi za tiste, za katere se moli, ima molitev veliko moč; nato je sledil govor o rožnem vencu in o Marijini družbi. Nato je bilo slovesno vsprejetje prvih udov v bratovščino presv. rožnega venca, ki je bila pred več kot 200 leti v tukajšnji župni cerkvi že ustanovljena in je v začetku vrlo cvetela, a sčasoma popolnoma propadla. V novo bratovščino presv. rožnega venca je sedaj vstopilo 14 duhovnikov, prvi so se vpisali presv. knez in škof.

V imenu drugih vernikov bilo je 20 gospodarjev slovesno sprejetih, ter so prejeli iz rok Premilostnega blagoslovljen rožni venec. Ko je bila ta slovesnost končana, prišlo je na vrsto sprejemanje deklet v Marijino družbo. Sprejetih jih je bilo 45. Ker je bilo pričujočih družbenic Marijnih družeb iz sosednjih župnij nad dve sto, ki so hotele pričujoče biti pri ustanovitvi nove Marijine družbe ter so v sprevodu spremile svoje tovaršice v cerkev, se je družbena pesem razlegala kaj mogočno in ganljivo, kakor tudi zahvalna pesem, s katero je bila vsa slovesnost končana.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. maja.

Presvetli knezoškof se je odpeljal danes popoldne na kanonično vizitacijo in birmovanje v kamniškem okraju. Jutri je, kakor smo že poročali, sv. birma v Dohu

ide navzdol. S par funti se dvigne oziroma pogrezne 800.000 kg. težka ladja 15 m. visoko, oziroma globoko!

Vzemimo prvi slučaj: Ladija se pripelje po spodnjem kanalu; treba jo je dvigniti na zgornjega. Omaro potisnejo navzdol, odpro jedno zatvornico, ladija se pripelje v omaro, zatvornica zapre. Po Arhimedovem principu se teža omare z ladijo vred ni spremenila niti za jeden kilogram; saj je iz omare oteklo istotoliko vode, kolikor tehta cela ladija. Treba je samo sile par kilogramov, če bri potisnejo omaro z ladijo vred navzgor. Odpre se druga zatvornica, ladija se po zgorenjem kanalu odpelje v Dortmund.

Podobno se zgodi, če hočejo ladijo iz gorenjega kanala spraviti v dolenjega. Treba samo malega pritiska in omara z ladijo vred se pogrezne 15 metrov globoko.

Stvar je v principu zelo preprosta; seveda je vsa mašinerija umetno sestavljena iz samega železa. Pa saj je tudi ta »Hebewerk« sam veljal svojih dva in pol milijona mark! Pričeli so ga delati leta 1894, dokončali še le lansko leto; otvorili pa so ga že leta 1898.

Ko je bil popolnoma dodelan, ga je prišel pogledat sam nemški cesar Viljem II. Bilo je meseca septembra lanskega leta. Cesar se je po železnici pripeljal do postaje Rauxel, odtod se je v dvorni kočiji peljal v Henrichenburg, kjer je vstopil v krasno ozaljšano ladijo, v kateri se je po dolenjem kanalu peljal do Hebewerka. Tu so ga dvignili v gorenji kanal, po katerem se je odpeljal v štiri ure oddaljeni Dortmund. Razume se, da se je vse vršilo v največjem sijaju. Na cesti od Rauxela do Henrichenburga je stalo nebrojno slavolokov. Ob tej cesti in ob stiri ure dolgem kanalu so stali na obeh straneh: šolska mladina iz cele okolice, šest ur na daleč, s svojimi zastavami, najrazličnejša društva in nebroj zbranega ljudstva. Vse to se je godilo od 6. do 7. ure zjutraj! Ubogi otroci so morali vstati o polnoči in šest ur daleč v temi in mrazu iti pozdravljat svojega vladarja. To vam je patrijotizem!

Takega Hebewerka menda ni še nikjer drugje na svetu. Bati se je samo, da se mašinerija ne pokazi in se tako ves promet ustavi za par mesecev. Radovedni tujei ga hodijo gledat od vseh strani sveta.

Umeščen je bil te dni na župnijo Unec gosp. Josip Regen, dosedaj župnik na Vojskem.

„Društvo za krščansko umetnost“ je v odborovi seji 8. maja odobrilo načrt I. Vurnika za prenovljenje pročelja župne cerkve na Bohinjski Beli. Načrt za popravo zvonika na Pešati se ni mogel podrobneje oceniti, ker nista bila na razpolago obrisa sedanjega zvonika in cerkve. — Tudi načrtov za stranske altarje v Št. Vidu ni bilo mogoče presoditi, ker treba še nekoliko pojasnil. — Društvo ponudi za dobro ohranjeni in na rumeno svilo tiskani promocijski spomin Leopolda bar. Brigido iz leta 1764 znesek 10 gld. in kupi 3. zvezek lepega dela: Kunst- und Geschichts-Denk-mäler des Grossherzogthums Mecklenburg-Schwerin. — Daroval je preč. g. kanonik Smrekar: Larisch: Ueber die Zierschriften im Dienste der Kunst in g. pasar Kregar dva kipca in dva šaplja.

Pogreb + ces. svetnika Mahra je bil včeraj zelo veličasten in je pričal, kako je bil pokojnik priljubljen v vseh slojih prebivalstva. Udeležili so se ga mej drugimi deželni predsednik baron Hein, fml. Höchsmann, deželni glavar pl. Detela, prošta dr. Klotfutar in dr. Elbert, dvorni svetniki Schemerl, Račič in Lubeo, deželne sodnije podpredsednik Pajk, dalje več kanonikov, častnikov, profesorjev, razna društva, mej temi nemški turnarji z zastavo, in mnogo drugega občinstva. Njegovi hrvatski gojenci so položili na krsto venec s trobojnimi trakovi. Mej pogrebom so bile prodajalne zaprte in so gozele žarnice.

V Postojno sta došla danes rumunski kralj in kraljica z velikim vojvodo luksemburškim. Zvečer se vrnejo v Opatijo.

Slovensko gledališče. Nekaj hudega se je zgodilo »klerikalcem«. »Narod« je tudi postal »razdiratelj« slovenskega gledališča in je po dolgih tednih pricapljal za »Sloven«, pisoc isto, kar je »Slov.« dokazoval, da nima prav in da se je radi poročila na občnem zboru dram. društva zlagal. »Narod« piše v podlistku: »Kar zahteva tajniško poročilo od pisateljev, je popolnoma deplacirano, to ni zahteva v interesu umetnosti, temveč v interesu blagajne... Ali ako bi umetnost morala postati blagajniška dekla, bi bilo bolje, da popolnoma izgine. Nekaj podobnega pa zahteva omenjeno poročilo g. intendanta Milčinskega od pisateljstva... Zatorej naj pisatelji pišejo igre a-la »Trije pari čevljev«... Tedaj ne bomo imeli več gledališkega odra, nego vse kaj drugega... Tajniško poročilo se je postavilo na napačno stališče, ker je menda pozabilo, da je dramatika umetnost, ... ne pa rokodelstvo, ki dela lahko po šablonah in naročbah. Zato tudi ni pravtočna definicija, katere se je poročilo poslužilo in ki pravi, da je gledališča namen, da bavati občinstvo... Poročilo nam pojasnuje, da smatra tudi tukaj zabavo v precej navadnem smislu. Tega glavnega namena nemore imeti naše gledališče... Naj le čita znane zaslužne dramaturge, pa se bode lahko prepričal, da večinoma prisojajo gledališču ves drug namen, zahtevajoč od njega, naj širi omiko in plemenjuje srca, češ, »das Theater ist eine Bildungsstätte«. Pisatelj tega »klerikalnega« podlistka, pravi, da kaj drugega pač ne more in ne sme biti cilj društva, ki se imenuje dramatično... Sicer pa je brez ozira nato »Dramatičnemu društvu« naloga, pospeševati in gojiti umetnost, v prvi vrsti domačo umetnost in te svoje naloge ne sme zamenjati s sredstvi. — Ljudje se smejo »Narodovi« mnogoobrazni kritiki. Jedenkrat psuje »Narod« z lažniki one, ki so mnenja, da gledališče ni samo za zabavo, ampak ima tudi resnejši namen, drugič pa ponatiskuje isto mnenje. Taki inteligenci čestitam! Ob enem naj reagujemo še na jedno opazko g. tajnika dram. društva, ki je nedavno v »Narodu« svojemu poročilu z občnega zbora pridelal opazko, s katero hoče ironizovati predstave v »Katol. Domu«. Poučiti ga moramo, da bi moral kot tajnik »Dram. društva« biti le vesel, da se čim več slovenski igra in tako budi zanimanje v najširših krogih, ne pa zabavljati.

Kaj si žele kranjski Nemci. V pri-logi »Grazer Tagblatt«, torej lista, ki štajerskim Slovincem odreka najmanjšo trohico pravic, danes pričenjajo kranjski Nemci s svojimi točkami pod naslovom: »Streiflichter auf die Verhandlungen des krainischen Landtages«. Tu si žele, da bi v dež. zbor bili izvoljeni samo možje, ki bi ne imeli na sebi pri razpravah nobene politične barve. Tega si žele kranjski Nemci. Izbrali so si baš pravi list, da povedo svoje želje, list nemškona-cijonalnih štajerskih deželnih poslancev. Ka-dar izgine iz štajerskega dež. zbora »Partei-herrschaft«, potem naj »Grazer Tagblatt« zo-pet pride s prijaznimi nasveti.

Novo društvo. V Gočah pri Vipavi ustanavljajo novo bralno društvo »Triglave«. Pravila so že predložili vladi v potrjenje.

V Vitanju je umrl 8. t. m. g. Anton Jaklin, trgovec in obč. svetnik.

Štajerske novice. Slovenska pred-stava v Mariboru boče zopet prihodnjo ne-deljo. Priredi jo »Bralno in pevsko društvo Maribor« v »Narodnem domu«. Igrali bodo »Požigalčeva hči«. — V Mariboru je umrl kavarnar Karol Petauer. — V Krnci se je ustrelil rad »nesrečnega znanja« mesarski pomočnik Franc Muhič.

Za italijansko šolo v Podgori pri Gorici se je zopet pri goriškem c. kr. okrajnem šolskem svetu na ukaz deželnega šolskega sveta komisijonalno razpravljalo ne glede na lan. utok okr. šol. sveta na uprav. so-dišče. Deželni šolski svet hoče na vsak način vstreči italijanskim nestrpnem. V Podgori štejejo italijanske otroke recte radi bi našli dovolj odpadnikov, v Gorici pa slovenskih otrok nočejo šteti. Že davno je potekel obrok 8 mesecev, v katerem bi morala mest. uprava preskrbeti Slovincem v Gorici šolo v mestu, a zato se ne brigajo poklicani faktorji, pač pa so delavni na usiljevanju italijanske šole v Podgori.

Zahvala. »Dijaška kuhinja v Kranji« je od »Salonskega orkestra v Kamniku« pre-jela 120 K čistega dohodka koncerta dne 6. maja, dalje od onih gospodov profesorjev kranjske gimnazije, ki so bili zadržani, ude-ležiti se koncerta, 11 K in od g. okr. gla-varja dr. Gsettenhoferja istotako 2 K. skupaj 133 K. Za te velikodušne darove se podpi-sani odbor v imenu bedne šolske mladine, kateri »Dijaška kuhinja« preskrbuje vsak-danjo hrano, kar najsrčneje zahvaljuje. Po-sebno se še zahvaljuje slavnemu »Salon-skemu orkestru« in pred vsem njega diri-gentu gospodu nadkomisarju Parmi za člo-vekoljubno intencijo in za vso požrtvoval-nost, s katero se je omogočil krasni kon-cert in dosegel tako izdaten prispevek dobro-delnemu našemu zavodu. — Odbor »Di-jaške kuhinje v Kranji«.

Ljubljanske novice. Prijetnega »lonemana« dobe Ljubljančani. Na ma-gistratu imajo spravljenega od dež. sodišča izročnega B. Friesacha, ki je zelo sumljiv človek. Sedaj poizvedujejo, kam je pristojen. Pravijo, da bode spadal v Ljubljano, ako mu v 4 mesecih ne dobe družega kraja. — Trgovec na begu. Henrik Starkl, trg. na Starem trgu v Plavčevi hiši, je odšel od doma, vzel seboj denar in popustil ženo in otroke. Prodajalna je vže zaprta. Pravijo, da je na poti v Ameriko. Tudi žid Jekel, ki bi imel danes biti zaslišan, jo je popihal. — Lah razburil je J. Blaža tako, da je začel razgrajati v Jurčkovi gostilni na Rimski cesti in razbil par stolov. Odpeljali so ga mej rotovske podgane. — Natakari-ca policaj. Nedavno je bilo natakari-ci M. Kump »pri angelju« ukradenih za 4 K cigaret in smodk. Na magistratu je natakari-ca opisala storilca, a dobiti ga niso mogli. Danes je nakrat sama srečala storilca. Hi-tela je po stražnika, ki je hitel z natakari-co za njim ter ga aretoval. Storilec je slikarski pomočnik Fr. P. — Biciklista trčnila sta danes pod Trančo. Oba sta bila nakrat na tleh in je Kodela od elektrike na tleh silno neprijazno pogledal svojega kolega. — Povožilo je v Knez-Zupančičevi opekarni Jan. Kimovca čez noge. V Nunskih ulicah je pa včeraj povozil nek biciklist Štamcer-jevo gđe. — Ponesrečil se je mizar Iv. Pogačnik z Gline pri kranjski stavbinski družbi ob centrifugalni pili.

Ponesrečil se je Val. Žagar iz Pre-zida, ko je 29. m. m. žagal hlode v gozdu. Podrlo ga je na tla podžagano deblo in mu

znatno poškodovalo desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico v Kandijo.

Nemška nestrpnost. Berolinska družba »Union« je prevzela poulično železnico v Brnu. Pruska družba je imela toliko takta, da je napravila pri postajah dvojezične na-pise: »Haltestelle — Zastavka.« To pa ni dopadlo nemški gospodi na magistratu. Dvo-jezični napisi so se morali sneti in nadome-stiti s samonemškimi. Sedaj se splošno pri-čakuje, da bode prišla gorjanska ekcelenca baron Schwegel v Brno, da bode nemškemu magistratu v Brnu povedal isto pridigo, s katero je hotel, da bi samo v Ljubljani slo-venska večina bila nemškim kulturnem vzor jednakopravnosti in da bi Slovenci ne smeli posnemati Nemcev pri snemanju dvojezičnih napisov.

Mrtvo truplo nekega 70letnega ubožca je našel 5. t. m. posestnik Anton Truden iz Kozarš v bližnjem potoku. Mislil se, da je to ponesrečeni Anton Kovač iz Kranjc pri Ča-baru.

Brata ustrelil je pri Bajti v Kanalski Idriji 12leten fant. Igral se je z nabito puško in ustrelil čletnega bratca v glavo.

Poroka avstrijskega prestolona-slednika. Vesti, da se je nadvojvoda Franc Ferdinand tajno poročil z grofico Chotek, niso bile resnične. Včeraj se je mej poslanci v drž. zboru širila vest, da je cesar dovolil nadvojvodi poročiti grofico in da je sedaj le vprašanje, kako stališče naj zavzame grofica v dvornih krogih.

Društva.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Kunigundi na Pohorju začne po-slovati v nedeljo 13. t. m. po večernicah. Hranilne vloge se obrestujejo po 4%. Po-sojila se dajejo po 6%.

(Čitalnica v Brežicah) priredi v nedeljo 13. t. m. gledališko predstavo: »Tat v minua«, burka s petjem v treh dejanjih; ker so se nalašč za to igro preskrbele nove dekoracije z velikimi stroški, pričakuje se obilna udeležba.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 10. maja. Poslanska zbor-nica je imela sinoči ob 7. uri 20 min. večerno sejo. V kvotno deputacijo so bili izvoljeni poslanci: David Abrah-amovic, Fort, Janda, Jaworski, Kathrein, Menger, Povše, Kaiser, Schwegel in Zedtwitz. Mesto Lemischa je bil iz-voljen delegatom Hinterhuber in kot na-mestnik poslanec Dobernigg. Prihodnja seja je danes dopoldne ob 11. uri.

Dunaj, 10. maja. (C. B.) Poslanska zbornica. — Z branjem vloženih pred-logov peticij in drugih vlog so imeli opraviti zapisnikarji celo uro. Nato je predlagal posl. Gregr imensko glaso-vanje o tem, ali se natisne doslovno neka peticija v brzopisnem zapisniku. Posl. Wohlmayer je predlagal, naj se natisnejo vse došle peticije, a je umaknil svoj predlog, ko so proti temu ugovarjali češki govorniki in stavili daljne obstrukcijske predloge. Potem se je izvršilo predlagano glasovanje po imenih.

Dunaj, 10. maja. (C. B.) Po za-vršenih treh imenskih glasovanjih je bila zbornica nesklepčna in je pred-sednik mej velikim vriščem zaključil sejo. Prihodnja seja se naznani pismenim potom.

Dunaj, 10. maja. V današnji seji so bila kakor včeraj na vrsti samo gla-sovanja po imenih o čeških peticijah. — Posl. Wohlmeier je hotel temu konec storiti ter je predlagal, naj se vse pe-ticije priloge stenografskemu zapisniku. Po govorih posl. Herolda in Kramarja je na prigovarjanje Luegerja posl. Wol-meier umaknil svoj predlog. Pri tre-tjem glasovanju po imenih je bilo nav-zoči samo 89 poslancev; podpredsednik Začek je izjavil, da je zbornica ne-sklepčna ter je sejo zaključil. — Pri-hodnja seja se poslancem na-znani pismenim potom.

Dunaj, 10. maja. Politični položaj se je v toliko obrnil na bolje, da so desničarski klubi po posredovanju na-čelnikov kluba krščanske slovanske na-rodne zveze Povšet in Bulatu pri-da, da je pruski orožnik na konju v

pravljeni, da se skliče izvrševalni odbor desnice v ta namen, da se Čehe pridobi za odnehanje od obstrukcije s tem, da se jim zagotovi vsprejem takega jezi-kovnega zakona, ki je za Čehe vspre-jemljiv.

Dunaj, 10. maja. Avstr. kvotna deputacija je izbrala za načelnika grofa Frid. Schönborna, za podpredsednika Javorskega in za poročevalca Beera. V prvi seji so se odklonili vsi predlogi češ-kih zastopnikov ter se je za kvoto kot podlago za obravnave vsprejelo razmerje 56:6 : 34:4.

Dunaj, 10. maja. Izvrševalni odbor desnice ni imel danes nobene seje, ker so češki veleposestniki tega mnenja, da se naj Mladočehom pusti čas, da dolo-čijo svoje pogoje za redno parlamen-tarno delo. V prihodnjih dneh bo imel izvrševalni odbor desnice sejo, v kateri ta zadeva pride na vrsto.

Dunaj, 10. maja. Klub nemške ljudske stranke je izjavil, da so vladne jezikovne predloge v sedanji sestavi ne-vsprejemljive.

Dunaj, 10. maja. (C. B.) Izvršilni odbor levičarskih klubov je sklenil dan-es, da bo temeljito proučil vladne je-zikovne načrte.

Dunaj, 10. maja. Posl. Engel je za sedaj odklonil zopetno izvolitev za načelnika češkega kluba; ako se pa razmere spremenijo, bo zopet pripravljen vsprejeti tako izvolitev. — Mladočeški klub je izjavil, da ne kaže Čehom vde-leževati se odseka za jezikovno vprašanje, predloženo po vladi, ker Čehi ho-čejo v tem oziru imeti popolno proste roke.

Dunaj, 10. maja. (C. B.) Danes so se ponovili dijaški nemiri na vseučil-išču v veliko večji meri.

Dunaj, 10. maja. Na dunajskem vseučilišču so se danes nadaljevali pre-piri mej nemško-nacijonalnimi in kršč. dijak, zadnje so pretepli in iz šole pre-gnali. Več dijakov so zaprli.

Dubrovnik, 10. maja. Slovanski časnikarski kongres se bode vršil v Du-brovniku sredi septembra.

Spljet, 10. maja. Dr. Trumbić je izvoljen predsednikom novega hrvat-skega političnega društva za Dalmacijo. Odborniki so: Biankini, Didolič, dr. Ar-neri, dr. Tommaseo, dr. Marinković, dr. Mihajlevič, dr. Smodlaka, dr. Majstro-vič. Vpisalo se je doslej 127 članov.

Bolzan, 10. maja. Tu vlada občno ogorčenje, da je nemški državni zbor zvišal colnino na plzensko pivo od 4 na 6 mark, čes, da je »Luksusartikel«. Pričakuje se protiodredba od strani av-strijske vlade na nemška piva.

Portici, 10. maja. Prebivalstvo okolu Vezuva je bilo te dni v velikem strahu, ker s tako silo lava že davno ni izbruhnila. Včeraj proti večeru je blju-vanje nekoliko ponehalo.

Bruselj, 10. maja. Obe zbornici ste razpuščeni in nove volitve razpisane na 27. maja.

Barcelona, 10. maja. Minister notranjih stvari Dato je šel v Tarraso ogledat industrijske naprave. Ministra so sprejeli s kamenjem ter je bil ranjen. Radi naraščajočih nemirov je Dato mor-al odpotovati. Na tukajšnji univerzi so se pojavili veliki izgredi. Policija je udrila v konferenčno sobo in ranila več dijakov. Dijaki so na cesti zgradili ba-rikade.

Antwerpen, 10. maja. Dinamitna tovarna Herenthals je zletela v zrak. Vsa poslopja v okrožju so zginila raz površja zemlje. Eksplozijo so čuli milje daleč na okolu.

Newjork, 10. maja. Stričnik Mac Kinleya kapitan Artur Mac Kinley je prestopil h katoličanstvu.

Washington, 10. maja. Bursko odposlanstvo bo zelo slovesno vsprejeto. Sklenilo se je prirediti mu jednak vspre-jem, kakor svojedobno Lafayetteu in Parnellu.

Vojska v Južni Afriki.

Robertsove čete so došle 7. t. m. zve-čer do reke Zand, tu se je pa sedaj ustavilo

prodiranje. Iz angleškega tabora došla zasebna poročila pravijo, da je tu Angležem zastavljena pot. To se deloma tudi razvidi iz Robertsovega načrta, ki pravi, da ne bo prodiral naravnost proti Johannesburgu, marveč preko Bethlehem in Harrysmitha, da tam reši objednem v Natalu zaprti armado in napade od zadaj burske postojanke ob natalski meji. Nekaj je moralo vsekako priti vmes, da je običajna angleška armada.

London, 10. maja. Reuterjev urad poroča iz Smaldeela 8. t. m.: Po došlih zanesljivih poročilih so Buri ostavili obrežje reke Zand in se umaknili do Vaala. Drugi trdijo, da so se Buri utaborili pri Boschrandu južno od Kronstadta. General French se je združil z Robertsovo armado. Številni (!) Buri oddajajo orožje in konje in pripovedujejo o sporu mej Oranji in Transvalci.

London, 10. maja. „Standard“ poroča iz Smaldeela, da je imela zadnja Robertsova proklamacija prav malo uspeha, ker so vsi možje ostavili farne. Spretnost, s katero ubeže Buri z vrstami vozov, upliva zelo slabo na Angleže. Ko so prišli Angleži v Smaldeel, so bili burski vozovi le pet milj oddaljeni, in vendar Angleži niso dobili volov v svojo pest.

London, 10. maja. „Times“ poroča iz Bulowayo 29. aprila: Polkovnik Plumer ima še vedno tabor pri Salisburyju. Došlo mu je 100 mož pomoči. Plumer ima prav malo upanja na osvoboditev Mafekinga.

Po sklepu poročila.

London, 10. maja. Roberts brzojavlja, da so Angleži prekoračili reko Zand. Buri se jim sicer ustavljajo, a brez vspeha.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Zmešnjava po noči je bila tako hrupna, in dogodek, da so izginile tri osebe iz vasi, tak, da so ljudje seveda iz skrbljivosti in radovednosti vse natanko in skrbno preiskovali. Stvar se je bila tudi že toliko raznesla, da je bilo nemogoče, da bi vsi molčali. Ako se je Perpetua pokazala na pragu, prehvapil jo je ta ali oni, da bi povedala, kdo je spravljal v tak strah njenega gospodarja. In če je Perpetua natanko ponavljala vse okoliščine in ko se jej je še posvetilo v glavi, kako jo je prekanila Agnese, razkačila se je takó radi te nesramnosti, da je morala dati duška svoji jezi. Seveda ni nobenemu povedala, kako so jo zvodili na led; o tem ni črhnila. Nikakor pa ni mogla mirno pripovedovati, kako so po dogovoru skušali napasti ubozega gospoda, in to oni „dobri“ mladenič, ona „poštena“ vdova in ona mehkočutna „svetnica“... Don Abbondio jej je odločno zabičeval in jo mlo prosil, naj molči. Ona mu je seveda ponavljala, da je ni treba spominjati kaj tako jasnega in naravnega. Vendar pa je bila ta velika skrivnost v srcu uboge starke kakor v starem in slabo okovanem sodu mlado vino, ki kuha, vrè in kipi, katero če uže ne vrže vehe v

zrak, pa vsaj ječi okrog nje ter izstopa v penah, in se cedi ven mej dogami tako, da je lahko pokusimo in sodimo, kakšno da je vino. Gervaso je mislil, da je nemogoče, da bi tudi on vsaj enkrat več vedel nego drugi; zdelo se mu je imenitno, da je bil v takem strahu. Ker je bil soudeleženec pri stvari, ki je dišala po sodnji, mislil je, da je sedaj tudi on postal človek kot drugi in je prav hrepenel, da bi se s tem baharil. Tonio je uže resno mislil na preiskave, na obravnave in na obračun; zabičil je bratu, držeč mu pesti pred oči, naj ne zine ničesar; a bilo je nemogoče, udušiti mu vsako besedo v ustih. Sicer pa je Tonija samega vse to: da je bil ono noč ob nenavadni uri še zunaj, da se je vrnil domov z drugačnim obličjem kot navadno, da je bil razburjen, vse to pravimo je tudi njega gnalo k odkritostnosti, tako, da ni mogel vsega zamolčati svoji ženi, ki pa tudi ni bila mutasta. Najmanj je še govoril Menico. Jedva je namreč starišem povedal, kam je bil poslan, zdelo se jim je nekaj groznega, da je njih sinček pomagal zavirati podjetje don Rodriga, ter dečku skoro niso pustili dokončati cele povesti. Takoj pa so mu z grožnjami in pretnjami zabičili, naj ne črne besede o vsej stvari. Ker pa še niso bili stariši povsem gotovi njegovega molka, sklenejo drugi dan, čez dan, in, če treba, tudi še pozneje ga doma zakleniti. Pri tem sta pa roditelja sama čenčala o dogodku s sovaščani; nista sicer hotela pokazati, da vesta več nego oni, toda ko se je jelo govoriti o tajnostnem begu naših ubožcev, kakó, zakaj in kam so ušli, razodela sta kot že znano reč, da so bežali v Peskarenico. Tako se je tudi to kmalu izvedelo in razneslo.

Vse te podrobnosti so nató zlepile in zložili vkupe; kakor po navadi, okrasili in opremili jih seveda pri krpanji z raznimi dodatki, tako da je nastala naposled tako jasna in gotova pripovedka, da bi zadovoljila vsacega še tako razsodnega moža. — S to povestjo pa se nikakor ni ujemal napad roparjev; ta dogodek je bil prevažen in prehrupen, da bi se dal izpustiti, a vendar ni o njem nikdo vedel nič trdnega. Šepetali so si na uho ime don Rodrigovo, in v tem so bili vsi jedne misli. Vse drugo pa je bilo zavito v tajno temo: sama raznolika ugibanja. Govorilo se je mnogo o dveh možakih, ki sta stala na cesti proti večeru, in o tretjem, ki je stal na pragu gostilne. A kaj se je dalo posneti iz teh pičlih podatkov? Vprašali so krčmarja, kdo je bil pri njem prejšnji večer. Mož se je jedva spominjal, da so bili sploh ljudje pri njem, in je vedno trdil, da je krčma podobna morskemu, splošno pristopnemu pristanišču. Najbolj pa jim je mešal glave in razdiral vsa domnevanja romar, katerega sta videla Stefano in Carlandrea, ki so ga hoteli hudobneži ubiti, ki je šel z njimi ali katerega so oni s sabo vzeli.

(Dalje prih.)

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
9.	9. zveč.	728,0	12,2	sr. jz.ah.	del. oblak.	
10.	7. zjut.	727,2	10,8	sl. jug.	del. oblak.	0,0
	2. popol.	725,8	17,2	p. m. jvzh.		

Srednja večerajšnja temperatura 12,9 normale: 13,2

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

984 58

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dne 10. maja.

Skupni državni dolg v notah	98,80
Skupni državni dolg v srebru	98,25
Avstrijska zlata renta 4%	116,85
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	97,95
Ogerska zlata renta 4%	116,90
Ogerska kronska renta 4%, 200	92,40
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1778,—
Kreditne delnice, 160 gl.	727,25
London vista	242,75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118,30

Dne 9. maja.

20 mark	23,68
20 frankov (napoleonor)	19,27
Italijanski bankovci	90,90
C. kr. cekini	11,39
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	168,—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	157,25
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	202,25
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95,40
Tisne srečke 4%, 100 gl.	139,—
Dunavske vravnave srečke 5%	254,50

Cena žitu na dunajski borzi

dne 9. maja 1900.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za pomlad	gl.	—	do gl.	—
» » maj-juni	»	8 07	»	8 08
» » jesen	»	8 23	»	8 24
Rž za pomlad	»	—	»	—
» » maj-juni	»	7 23	»	7 28
» » jesen	»	7 41	»	7 42
Turšica za maj-juni	»	5 86	»	5 87
» » jul.-avgust	»	5 98	»	5 99
Oves za pomlad	»	—	»	—
» » maj-juni	»	5 50	»	5 51
» » jesen	»	5 63	»	5 64

Sprejme se trgovski pomočnik

kateri je dobro izurjen v trgovini z mešanim blagom, pri **Jakobu Dereani-ju** v Žužemberku. — Pogoji po dogovoru. 435 3—1

Prodajalna,

v živahni ulici sredi mesta Ljubljane, se takoj prodá.

Več pové upravništvo „Slovenca“. 436 3-1

Velekoristna knjižica:

„O jetiki, sušici ali dêri“

spisal zdravnik-specijalist

dr. Anton Pogačnik,

se dobiva pri **Janku Leban-u**, nadučitelju na Trebelnem pri Mokronogu, po 58 h iztis s poštino vred. 434 1—1

Le 1 krona za 3 žrebanja.

Zadnji mesec.

Glavni dobitki 60.000 kron, 15.000 kron in 12.000 kron.

45 (2—1)

V gotovini z 20% odbitka.

„Invalidendank“ srečke po 1 krono

priporoča **J. C. Mayer** v Ljubljani.

I. žrebanje: 19. maja 1900.

II. žrebanje: 7. julija 1900.

III. žrebanje: 10. novembra 1900.

113 10

Glavnice v akcijah 20.000.000 K.

Reservni zaklad nad 7.500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Köpel in Kneippova zdravilnica Kamnik na Kranjskem.

Prav blizu železniške postaje ter poštne in brzojavne urada v Kamniku, ob vznožju 2660 m visokih kamniških planin, s krasnimi sprehajališči po ravnem in po gozdih. Na razpolago je elegantna zdravilnica z velikimi verandami, basin za plavanje, pokrito hodišče, igrišče, lov. Razna stanovanja v zdravilnici po prav zmerjeni ceni. Jako vestna zdravniška pomoč se vrši pod vodstvom znanega dunajskega zdravnika dr. Wackenreiter-ja, ki že več let tu deluje in je v zvezi z restavratéjem g. Friedlom prevzel kamniško zdravilnico v lastno upravo. Skupna cena za zdravljenje, stanovanje in hrano na dan nekako 3 gl. Natančnejša pojasnila daje brezplačno 402 6—2

oskrbnništvo.

Čopice za slikarje, pleskarje, zidarje in za domačo porabo ima v veliki izbi v zalogi trdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Františkankulice. 228 16 11—1

Vnanja naročila proti povzetju.

Na najvišje povelje Nj. c. in k. apost. Veličanstva

XXXIII. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene tustranske države.

Ta denarna loterija — edina v Avstriji zakonito dopuščena — ima 16.514 dobitkov v gotovem denarju in skupnem znesku 410.200 kron.

Glavni dobitki znaša

200.000 kron

v gotovem denarju.

Žrebanje nepreklicljivo dne 7. junija 1900.

Jedna srečka stane 4 krone.

Dobiti so srečke pri državni loteriji na Dunaji, I., Riemergasse 7, po tabačnih trafikah, loterijah, pri davkarijah, poštah in brzojavnih pa železniških uradih, po menjalnicah itd. Načrt loterije brezplačno.

Srečke se pošiljajo poštino prosto.

C. kr. vodstvo državne loterije.

112 10-3

Oddelek za državno loterijo.

Dva pridna, krepka dečka

stara od 14 do 16 let, katera bi se hotela učiti kovaškega obrta, sprejme

424 3—3

Ivan Demšar

v Ljubljani na Marije Terezije ces. i.

100 do 300 gl.

na mesec lahko pošteno zasluži sleherni ter povsed brez zgube, ako hoče prodajati postavno dopuščene srečke in državna pisma. 6 Ponudbe na **Ludovika Oesterröicher**, Budapest VIII., Deutsegasse 8. 430 10-1